

Оскуолаба кириэн иннинээби саастаах оҕолору иитэр-сайыннарар муниципальной бюджетнай оҕо тэрилтэтэ
«Кэскил» уһуяан

Улахан бөлөх оҕолоругар аналлаах

Аһаҕас дьарык кэнспиэгэ

«Туйаарыма Куо сорудахтара»

Иитээччи: Егорова Ирина Терентьевна

Булуу улууһа, Хампа нэһилиэгэ 2023г

"Билэр-көрөр дьобуру сайыннарыы" уобалаһа. Ахсаан. (Познание. ФЭМП).

Улахан бөлөх. (Старшая группа)

Тиэмэтэ: « соруудахтара»

Сыала: сыыппаралары, геометрическэй фигуралары салгыы чинэтии. О5о билэр корор дьобурун сайыннарыы. Улаханы кыраны тэннээн коруу. Хайысханы араарар дьобурдарын салгыы эрчийии (үөһээ, аллараа, ханас, уна);

- о5о бол5омтотун, ойдоон корор-истэр дьобурун сайыннарыы;
- бэйэ-бэйэ5э эйэ5эс сыһыаны, хардарыта комолоһорго иитии.

Туттуллар тэрил: араас өннөөх геометрическай быһыылар, ойуулар, смайликтар (настырыйыанһа уголога), хас биирдии о5о5о фишка, леголар, хоруопка, кэнбиэрт (кэнбиэрт иһигэр геометрическэй фигураларга соруудахтар бааллар) сурук, хаамыскалар, кумахтаах остуол, компьютернай планшет, дорожка .

№	Дьарык этаптара	Дьарык хамыыта		
		Дьарык хаамыыта	О5олор хамсаныылара	Иитээччи хамсаныыта
1.	Кириии	– Үтүө күнүнэн о5олоор!	– Үтүө күнүнэн!	Дорооболоһобун.
2.	О5о билиэн-көрүүн бабарар бабатын көбүлээһин	– Истин эрэ, туох тыаһырый? – О5олоор, көрүн эрэ, биһиэхэ сурук уонна хоруопка	О5олор эппиэттэрэ:	Муусука тыаһыыр. Ааны тонсуйаллар.

	(мотивация)	<p>аҗалбыттар. Сурукпутун ааҕабыт дуо?</p> <p>– Болҕойон истин: «Үтүө күнүнэн оҕолор! Мин Туйаарыма Куобун, эһиэхэ хоруопка ыыттым, арийан коруоххутун баҕарар буоллахытына мин сорудахтарбын барытын толоруохтааххыт.»</p> <p>– Оҕолор, хоруопка иһигэр туох баарын билиэххитин баҕарабыт дуо? сорудахтары толоруоххайын.</p>	<p>Оҕолор эппиэттэрэ: Чуумпуран истээллэр.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: иитээччини истээллэр.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p>	<p>Бастаан сурук таһын ааҕан иһитиннэрэбин, кэнбиэртэн ылан суругу ааҕабын.</p>
3.	Сүрүн чааһа Ойу сайыннарыы	<p>1 сорудаҕы таһаардым ханнык геометрическэй быһыыттан турарый оҕолор корун эрэ (тогурук)</p> <p>– оҕолоор тогуругу оноруоххайын, сизттистибит тогуруччу турдубут, бэйэ-бэйэбитигэр мичээрдэстибит. Уонна сорудахпытын истэбит. Туйаарыма Куо эһигиттэн ыйытар</p> <p>- Дьылбыт ханнык кэмэй билигин?</p>	<p>Оҕолор эппиэттэрэ: тогурук</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: кыһын</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: 2</p>	<p>Сорудаҕы быһааран биэрэбин</p>

	<p>Болѡмтоѡо улэ.</p>	<p>- Икки кутуйахтар хас кутуруктаахтарый?</p> <p>- Ырааһыйаѡа бэс уунэн турар, кини 3 улахан лабаалардаах, 2 кыра лабалардаах. Бэс улахан лабаатыгар 3 банааннардаах, кыра лабаатыгар 2 банааннаах. Бэскэ хас банан баарый?</p> <p>Уна илиибитин ууннубут, ханас илиибитин ууннубут.</p> <p>Корун эрэ оѡолор биһиэхэ икки хаамыска баар эбит. Биирэ улахан, биирэ кыра. Уна илиибэр хайдах хаамыска баарый? Улахан дуу, кыра дуу? Ханас илиибэр хайдах хаамысканый? Кыра дуу, улахан дуу? – Маладьыастар!</p> <p>2 сорудах. Ханнык геометрическэй быһыыттан турарый оѡолор, корун эрэ? 3 муннук ханна баарый? Ус муннуктаах остуолга бардыбыт.</p> <p>Туйаарыма Куо биһигиттэн кордохор. Клетка иһиттэн</p>	<p>Оѡолор эппиэттэрэ: 0</p> <p>Оѡолор илиилэрин ууналлар</p> <p>Оѡолор эппиэттэрэ</p> <p>Сорудаѡы толороллор</p> <p>Оѡолор эппиэттэрэ: 3 муннук</p> <p>Оѡолор эппиэттэрэ:</p>	<p>Уна , ханас илиибин уунан кордоробун</p> <p>Хаамыскалары кордоробун.</p> <p>Сорудаѡы быһааран биэрэбин.</p> <p>Сорудаѡы сөпкө истэн толороллорун ситиһэбин.</p>
--	------------------------------	--	---	--

		<p>чоппуускалара тахсан барбыттар, Туйаарыма Куо хомойбут, киниэхэ комолоһобут дуо оҕолор?</p> <p>- Оҕолоор геометрическэй быһыылартан чоппуускалары онорон биэрэбит да ?</p> <p>– Билигин соруудахпытын бэрэбиэркэлиибит.</p> <p>– Көрүн эрэ сөпкө онорбуккут дуо?</p> <p>– Оҕолоор, эһиги барытын сөпкө толорбут буоллаххытына, ол аата ойдоон, корбуккут истибиккит.</p>	<p>Сорудабы толороллор.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ көрөллөр.</p>	<p>Хартыынаны корон, оҕолор геометрическэй быһыылартан чоппууска онороллор</p> <p>Сыыспыт оҕолорго бары бииргэ көмөлөһөбүт.</p>
4	Физминутка			
5	Компьютернай планшетка ооньуулар «Ахсааннары хатылааһын»,	<p>– Оҕолоор, 3 соруудахпыт ханнык геометрическэй фигураттан турарый корун эрэ? Коно муннук, ханна баарый?</p> <p>-Оҕолор. Билигин биһиги планшетка ооньуохпут. Сыыппараларынан ооньуу. Оҕолор эппиэттиллэр, кордоллор. Соп маладьыастар</p>	<p>Остуолга кэлэн сыыппаралары сааһылыыллар.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p>	<p>Дорожка урдутунэн хаамаллар, хардыыларын ааһаллар.</p> <p>Компьютернай планшетка сыыппараларынан ооньуулар. Соптоох эппиэти этэллэрин ситиһии.</p>

6	<p>4. Таабырын таайыта «Тыа кыыллара»</p>	<p>Салгыы 5 сорудахпыт бу ханнык геометричэскэй быһыыный соп маладьыастар 4 муннук. Ханна баарый?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Туйаарыма Куо суруйбут. - Таабырыны таайбыт оҕо кумахтаах остуолга кэлэн биирдии геометричэскэй фигураны уруһуйдуур. Бу уруһуйгут дьиэ буолан тахсыахтаах. Бастакы оҕо ус муннугу уруһуйдуур, иккис оҕо туорт муунугу, үһүс оҕо коно муннугу уруһуйдуур. • Сыһыыга сырбас, Ойууру – тыаны кэрийэр Албынныыры сатыыр баар үһү ... (саһыл) • Хаппыт тэллэй хаһаастаах Амтаннаах эриэхэ аһылыктаах Тииттэн тииткэ ыстаналыыр Кутуругунан оонһуур баар үһү ... (тиин) • Ойуурга олоробун, Саамай күүстээхпин. Арҕаа кыстыыбын Кыһынын утуйабын диир баар үһү... (эһэ) 	<p>Оҕолор эппиэттэрэ: коно муннук</p> <p>Оҕолор таабырын таайаллар</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: саһыл.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: тиин.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ: эһэ.</p>	<p>Биэрбит хоруйдарбар эппиэт ылабын.</p> <p>Оҕолор таабырыны таайдахтарын аайы кумахтаа геометричэскэй фигуралары уруһуйдуулар.</p> <p>- таайбыт оҕо кумахтаах остуолга кэлэн ус муннук онорор</p> <p>- таайбыт оҕо кумахтаах остуолга кэлэн туорт муннугу онорор</p> <p>- таайбыт оҕо кумахтаах остуолга кэлэн коно муннугу онорор</p>

		<p>Кумахтаах остуолбутун коруоххэйн эрэ, хас геометрическэй быһыылар баалларый?</p> <p>– Маладьыастар, барытын сөпкө эппиэттэтигит.</p>		
7	Лего (тангыта)	<p>– Тийэх соруудахпытыгар дорожка урдутунэн хааман тийэбит.</p> <p>- Хаста хардылан тийэбитий аабын эрэ.</p> <p>Бу легоннан токунугу уонна туорт муннугу утуктэн оноробут.</p> <p>– Оҕолоор.</p> <p>соруудабы барытын толордугут, маладьыастар!</p> <p>Хоруопкабыт арылынна.</p> <p>Туйаарыма Куо уорбут эһиги соруудахтарын толорбуккутун иһин бэлэх ыппыт!</p>	<p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p> <p>Оҕолор леги хомуйаллар.</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p>	<p>Соруудабы сөпкө истэн толороллорун ситиһэбин.</p> <p>Оҕолорго бэлэх биэрэбин.</p>
8	Түмүк.	<p>- Оҕолоор, бүгүнгү дьарыкка саамай тугу сөбүлээтигит?</p> <p>-Тугу ыарыһаттыгыт?</p> <p>-Билигин бэйэбитин сыаналанын эрэ. Биирдии фишкалары ылаһыт уонна смайликтарга угатыгыт.</p> <p>– Манан биһиги дьарыкпыт бүтэр.</p>	<p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p> <p>– Көрсүөххэ диэри!</p>	<p>Оҕолор дьарыктан туох санаалаах хаалбыттарын кэпсэтэбит, ырытабыт.</p> <p>Настырыйыанна угологар оҕолор фишкаларын угаллар.</p>

		Туйаарыма Куо5а махтал! Көрсүөххэ диэри!		
--	--	---	--	--